

Sztuka planowania

BUDŻET PAŃSTWA

Scenariusz lekcji dla uczniów liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły I i II stopnia

AKADEMIA

Ministerstwo Finansów 2020

ul. Świętokrzyska 12, 00-916 Warszawa
gov.pl/finanse

Możliwości realizacji

Czas trwania: 45 minut

Scenariusz lekcji pozwala na realizację następujących treści nauczania zawartych w podstawie programowej dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły I i II stopnia:

● podstawy przedsiębiorczości

I.9. uczeń wyróżnia podstawowe źródła wpływów i kierunki wydatków budżetu państwa oraz wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na funkcjonowanie gospodarki;

● wiedza o społeczeństwie

ZAKRES PODSTAWOWY:

III.7. (liceum, technikum i branżowa szkoła II stopnia) oraz I.7. (branżowa szkoła I stopnia) uczeń przedstawia zakres działania poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) w Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem struktury głównych kierunków wydatków budżetowych na te działania oraz źródeł ich finansowania;

ZAKRES ROZSZERZONY (liceum, technikum i branżowa szkoła II stopnia):

IX.2. przedstawia źródła dochodów budżetu centralnego i kierunki wydatków budżetowych w Rzeczypospolitej Polskiej.

Cele kształcenia

- uczeń wie czym jest budżet państwa;
- uczeń wymienia możliwe źródła dochodów i kierunki wydatków w budżecie państwa;
- uczeń analizuje ustawę budżetową oraz jej najważniejsze załączniki;
- uczeń dyskutuje nad możliwymi źródłami pokrycia deficytu budżetowego.

Metody kształcenia

dyskusja, pogadanka ilustrowana prezentacją multimedialną, metoda piramidy priorytetów.

Formy pracy

indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne

animacja na temat budżetu państwa (dostępna na stronie internetowej Ministerstwa Finansów), prezentacja multimedialna (w załączeniu), karty pracy 1-4 (w załączeniu), kartki samoprzylepne, pisaki, 4 kartki papieru o dużym formacie, na których powstaną plakaty.

Warunki techniczne

komputer z dostępem do internetu i rzutnik dla nauczyciela, w miarę możliwości komputery z dostępem do internetu dla uczniów (minimum 4 stanowiska).

Przebieg lekcji

I. Nawiązanie (około 15 minut)

Rozpocznij zajęcia od zaprezentowania krótkiej animacji na temat budżetu państwa, którą znajdziesz na internetowej stronie Ministerstwa Finansów:

www.gov.pl/web/finanse/animacje-edukacyjne2

Po obejrzeniu animacji przeprowadź z uczniami krótką dyskusję zadając następujące pytania:

1. Co to jest budżet państwa?
2. Po co się go tworzy?
3. Kto go opracowuje?
4. Jak powstaje?
5. Co zawiera?

Następnie omów, na podstawie prezentacji załączonej do scenariusza, definicję budżetu państwa, sposób jego uchwalania, zasady budżetowe, jego najważniejsze źródła dochodów i kierunki wydatków oraz deficyt budżetowy.

II. Analiza budżetu państwa (25 minut)

Analizę budżetu państwa należy realizować w oparciu o aktualną ustawę budżetową, która znajduje się na stronie Ministerstwa Finansów:

www.gov.pl/web/finanse/ustawy-budzetowe

Z punktu widzenia celów lekcji potrzebne będą: ustawa budżetowa i pierwsze strony jej załączników dotyczących planowanych dochodów oraz wydatków (zwykle są to załączniki 1 i 2 do ustawy).

Realizacja tej części lekcji może odbywać się w oparciu o pracę z komputerem z dostępem do internetu. Jeśli nie ma takiej możliwości, to konieczne będzie wydrukowanie przed lekcją 2 egzemplarzy ustawy budżetowej oraz po jednym egzemplarzu pierwszych stron załączników do ustawy dotyczących planowanych dochodów i wydatków.

Na początku przedstaw uczniom zasady pracy metodą piramidy priorytetów:

- 1.** Uczniowie będą pracować w 4 grupach. Każda z grup otrzyma jedną z czterech kart pracy załączonych do scenariusza lekcji, kartki samoprzylepne, pisaki i plakat z narysowaną piramidą. Jeżeli praca odbywać się będzie bez użycia komputerów z dostępem do internetu, to również otrzymają wydrukowane elementy ustawy budżetowej.
- 2.** Uczniowie najpierw zapoznają się z poleceniami z przydzielonej im grupie karty pracy a następnie, w wyniku burzy mózgów i analizy odpowiedniego fragmentu ustawy budżetowej, wykonają je.
- 3.** W wyniku pracy w grupach powstaną 4 plakaty, każdy będzie dotyczył innego zagadnienia:
 - plakat dotyczący najważniejszych zapisów ustawy budżetowej – uczniowie na podstawie analizy ustawy budżetowej stworzą piramidę najważniejszych, ich zdaniem, jej zapisów;
 - plakat dotyczący dochodów budżetu państwa – uczniowie na podstawie analizy pierwszej strony załącznika do ustawy budżetowej dotyczącego planowanych dochodów budżetu państwa i własnych obliczeń (zgodnie ze wskazówkami w karcie pracy) stworzą piramidę najważniejszych dochodów budżetu państwa
 - plakat dotyczący wydatków budżetu państwa – uczniowie na podstawie analizy pierwszej strony załącznika do ustawy budżetowej dotyczącego planowanych wydatków budżetu państwa i własnych obliczeń (zgodnie ze wskazówkami w karcie pracy) stworzą piramidę najważniejszych wydatków budżetu państwa;

- plakat dotyczący deficytu budżetu państwa – uczniowie na podstawie analizy ustawy budżetowej sprawdzą czy przewidziano w niej wystąpienie deficytu i odszukają lub obliczą planowaną jego wartość oraz stworzą piramidę źródeł jego finansowania.
- 4.** Zadanie kończy się prezentacją plakatów.

III. Podsumowanie zajęć (5 minut)

Na zakończenie zajęć przeprowadź z uczniami dyskusję na temat „co by było, gdyby nie został zaplanowany budżet państwa?” lub „jakie mogą być skutki źle zaplanowanego budżetu państwa?”.

Karta pracy 1

Do tej karty pracy należy załączyć ustawę budżetową

Analiza ustawy budżetowej

Na podstawie analizy załączonej ustawy budżetowej stwórzcie plakat przedstawiający piramidę najważniejszych zapisów ustawy wg poniższej instrukcji:

- 1.** Na podstawie analizy załączonej ustawy budżetowej wyszukajcie najważniejsze waszym zdaniem jej zapisy.
- 2.** Wypiszcie na oddzielnych kartkach samoprzylepnych wybrane zapisy.
- 3.** Przyklejcie na plakacie wypełnione kartki samoprzylepne w formie piramidy. Czołowe miejsce powinny zająć te zapisy, które waszym zdaniem są najistotniejsze.
- 4.** Spróbujcie uzasadnić swój wybór.

Karta pracy 2

Do tej karty pracy należy załączyć pierwszą stronę załącznika 1 do ustawy budżetowej (dochody).

Analiza źródeł dochodów budżetu państwa

Na podstawie analizy załączonej tabeli dotyczącej planowanych dochodów budżetu państwa i własnych obliczeń stwórzcie plakat przedstawiający piramidę dochodów budżetu państwa wg poniższej instrukcji:

- 1.** Na podstawie danych z załączonej tabeli obliczcie procentowy udział poszczególnych dochodów w stosunku do ogółu dochodów budżetu państwa.
- 2.** Każdą kategorię dochodów zapiszcie na oddzielnej kartce samoprzylepnej wraz z zapisem o jej udziale procentowym w dochodach ogółem.
- 3.** Przyklejcie na plakacie wypełnione kartki samoprzylepne w formie piramidy. Czołowe miejsce powinny zająć te dochody, które stanowią największy udział procentowy w dochodach ogółem.
- 4.** Zsumujcie wartości procentowe oddzielnie dochodów pochodzących z podatków i dochodów niepodatkowych.
- 5.** Odpowiedzcie na pytanie: które dochody, podatkowe czy niepodatkowe, stanowią większe wpływy do budżetu państwa?

Karta pracy 3

Do tej karty pracy należy załączyć pierwszą stronę załącznika 2 do ustawy budżetowej (wydatki).

Analiza kierunków wydatków budżetu państwa

Na podstawie analizy załączonej tabeli dotyczącej planowanych wydatków budżetu państwa i własnych obliczeń stwórzcie plakat przedstawiający piramidę najważniejszych wydatków budżetu państwa wg poniższej instrukcji:

- 1.** Na podstawie danych z załączonej tabeli wybierzcie najważniejsze w waszym zdaniem wydatki budżetu państwa.
- 2.** Obliczcie procentowy udział każdego z wybranych wydatków w stosunku do ogółu wydatków budżetu państwa.
- 3.** Każdą wybraną kategorię wydatków zapiszcie na oddzielnej kartce samoprzylepnej wraz z zapisem o jej udziale procentowym w wydatkach ogółem.
- 4.** Przyklejcie na plakacie wypełnione kartki samoprzylepne w formie piramidy. Czołowe miejsce powinny zająć te wydatki, które stanowią największy udział procentowy w wydatkach ogółem.
- 5.** Odpowiedzcie na pytanie: które wydatki stanowią największe obciążenie dla budżetu państwa?

Karta pracy 4

Do tej karty pracy należy załączyć ustawę budżetową.

Analiza deficytu budżetu państwa

Na podstawie analizy załączonej ustawy budżetowej sprawdźcie czy zaplanowano w niej wystąpienie deficytu. Jeżeli tak, stwórzcie plakat przedstawiający piramidę źródeł finansowania deficytu budżetu państwa wg poniższej instrukcji:

- 1.** Na podstawie analizy załączonej ustawy budżetowej wyszukajcie lub obliczcie wysokość deficytu budżetowego.
- 2.** Wypiszcie na oddzielnych kartkach samoprzylepnych najważniejsze źródła finansowania deficytu budżetu państwa.
- 3.** Przyklejcie na plakacie wypełnione kartki samoprzylepne w formie piramidy. Czołowe miejsce powinny zająć te źródła, które stanowią największy udział procentowy w finansowaniu deficytu.
- 4.** Odpowiedzcie na pytanie: które źródła finansowania deficytu powinny być zastosowane w pierwszej kolejności, gdyż w najmniejszym stopniu będą obciążeniem dla budżetu państwa w kolejnych latach?

